OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Yksityisoikeus ja maksukyvyttömyys
Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen

25.5.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

HE 47/2022 vp – vastine valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa esitettyyn

1) **Finanssiala** pitää tärkeänä, että myös hypoteekkiyhdistysten ja säästöpankkien etäkokouksia ja etäosallistumista koskeva esitys käsitellään, hyväksytään ja saatetaan voimaan samassa aikataulussa kuin tämä esitys. Lisäksi Finanssiala pitää tärkeänä, että tarvittavat vakuutuslainsäädännön muutokset valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä mahdollisimman pian.

   Arvio ja ehdotus. STM:stä saadun tiedon mukaan vakuutusyhtiöiden osalta tarvittava säännösehdotus on valmis ja odottaa vain muuta esityskokonaisuutta, johon se voidaan liittää. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta.**

2) **DIF:n** mukaan erityisestä lain tasolla määritellystä hybridikokouksesta (ehdotettu OYLE 5:16.2 §) säätäminen ei ole tarpeellista, koska yhtiöiden tulisi itse voida valita niille sopivat etäosallistumisen muodot, jotka saman pykälän 4 momentti mahdollistaa ilman erillistä määritelmää tietylle kokousmuodolle. Lisäksi lain osallistumiskeinojen vähimmäisvaatimuksia osakkeenomistajan läsnäolo- ja puheoikeuksien turvaamiseksi riittävällä tavalla tulisi siten vielä harkita (kysymys etäosallistujan suullista puheoikeutta koskevasta vaatimuksesta).

   Arvio ja ehdotus. Ehdotuksen valmistelun kaikissa vaiheissa on arvioitu, että tässä kehityksen vaiheessa on tarpeen nimenomaisesti säätää hybridikokouksen yhdeksi tunnusmerkiksi mahdollisuus puheoikeuden käyttämiseen suullisesti etäosallistuttaessa. Vaatimusta on pidetty tarpeellisena sekä osakkaiden etäosallistumismahdollisuuksien varmistamiseksi (kaikki osakkailla ei ole valmiuksia puheoikeuden käyttämiseen kirjallisesti kokouksen aikana) että

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

puheenjohtamisen kannalta (puheenjohtajilla on kokemus suullisesti käytettävän puheoikeuden toteuttamisesta kokouksen kulun häiriöttömän kulun turvaavasti). Lisäksi on ilmennyt, että hybridikokous- ja etäkokous-ilmauksia käytetään vaihtelevasti, esimerkiksi pelkkää kokouslähetyksen katselu- ja ennakkoäänestysmahdollisuutta on saatettu kutsua hybridiosallistumiseksi. Suullisesti etänä käytettävän puheoikeuden lisäksi yhtiö voi tarjota myös mahdollisuuden puheoikeuden käyttämiseen kirjallisesti. Mainitut perustelut ilmenevät hallituksen esityksestä ja sitä edeltäneestä työryhmän muistiosta, jonka ehdotuksia kannatettiin lausuntokierroksella. Hallituksen esityksen perusteluiden (9. kohta) mukaisesti hallitus seuraa etäosallistumis- ja etäkokouskäytäntöjä vuosittain. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta.**

3) **DIF:n** mukaan osakkaiden antamat äänestysohjeet tulisi voida huomioida suoraan ennakkoääninä.

Arvio ja ehdotus: Kysymys on menettelyn yksityiskohdasta, joka voidaan hoitaa ohjeistusta ja kokouskäytäntöä kehittämällä. Väliaikaisen lain aikaista DIF:n mainitsemaa käytäntöä ei säännelty erikseen väliaikaisissa laeissa. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta**.

4) **DIF** ehdottaa OYLE 5:24.4 §:n muuttamista siten, että teknisen häiriön vuoksi keskeytettyä kokousta pitäisi voida jatkaa ”kohtuullisen ajan kuluessa” OYL 5:24 §:stä ilmenevän 3 kuukauden kuluessa. **EK** ehdottaa tältä osin ”viipymättä” ilmausta. **Villa** ehdottaa määräajaksi 4 viikkoa.

Arvio ja ehdotus: Käytännössä pörssiyhtiössä ja muussa laajasti omistetussa yhtiössä lakiehdotuksen 10 arkipäivän määräaika on yleensä liian lyhyt jatkokoukseen tarvittavan suuremman tilan saamiseksi ja voi olla liian lyhyt kaikkien ulkomaisten osakkaiden informointiin uudesta kokousajasta ja –paikasta ja osallistumismuodoista. Käytännössä kokouksen keskeyttävä kokouksen puheenjohtaja joutuu näissä tapauksissa valtuuttamaan yhtiön hallituksen päättämään tarkemmin kokousajasta ja muista kokousjärjestelyistä, mitä on puollettu oikeuskirjallisuudessakin. Määräajan pidentämistarve on tullut esiin esityksen valmistelun jälkeen kevään 2022 yhtiökokousten valmisteluiden yhteydessä tai kokousten aikana. Talousvaliokunnan kuulemisessa kannatusta sai määräajan pidentäminen 4 viikkoon, mitä vastaavan pituisesta määräajasta säädetään pykälän voimassa olevassa 3 momentissa.
Ehdotetaan OYLE 5:25.4 §:n muuttamista siten, että momentin ilmaus ”kymmenen arkipäivän” korvataan ilmauksella ”neljän viikon” (kuluessa). Vastaavaa muutosta ehdotetaan AOYLE:een ja OKLE:een.

5) **DIF ja EK** ehdottavat, että OYLE 5:27.5 §:n muuttamista siten, että yhtiöjärjestyksen muutokseen hybridikokouksen järjestämisvelvollisuudesta vaadittaisiin määräenemmistöpäätös (2/3 määräenemmistö annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista).

   Arvio ja ehdotus: Voimassa olevan lain ja lakiehdotuksen mukaan yhtiökokous voi aina päättää tavallisella enemmistöpäätöksellä seuraavan yhtiökokouksen järjestämisestä hybridikokouksella. Samaa päätösvaatimusten ehdotetaan sovellettavaksi hybridikokousten järjestämisvelvollisuutta koskevan yhtiöjärjestysmääräyksen lisäämiseen yhtiöjärjestykseen. Ehdotuksen tarkoitus on parantaa osakkaiden käytössä olevien kokoukseen osallistumistapojen ennakoitavuutta ja vähentää tarpeetonta hallinnollista taakkaa, joka aiheutuisi, jos osakkaiden tulisi aina ennen yhtiökokousta varautua tekemään ehdotus seuraavankin yhtiökokouksen pitämisestä hybridikokouksena. Ehdotus on myös kompromissi hybridikokousten yleistymisen edistämiseksi ja sitä kannatettiin laajasti lausuntokierroksella ja valiokunnan kuulemisessa. **Ei tarvetta muuttaa lakiesityksen enemmistövaatimusta.**

6) **Pörssisäätiö ja WWF** ehdottavat OYLE 5:16.4 §:n muuttamista siten, että momentissa säädettyä lisäosallistumiskeino voisi olla vain ennen yhtiökokousta, esimerkiksi ennakkoäänestysmahdollisuus tai mahdollisuus tehdä kysymyksiä ja ehdotuksia ennen kokousta. Perusteluksi esitetään, että lakiehdotuksessa sallitut rajoitetut etäosallistumiskeinot johtavat epäselvyyteen etäosallistujan oikeuksista pykälän 2 momentissa säädettävässä hybridikokouksessa sekä rajoittavat täydet etäosallistujan oikeudet tarjoavien hybridikokousten yleistymistä. Näiden lausunnonantajien mukaan OYL:ssa tulisi tehdä selvä ero ennakko-osallistumisen ja etäosallistumisen välillä.

   Myös **Säätiöt ja rahastot** ehdottaa OYLE 5:16.4 §:n rajaamista koskemaan pelkästään ennakko-osallistumista. Todennäköisesti myös **Suomen Osakesäästäjät** ehdottavat samaa (vaikka lausunnon mukaan OYLE 5:16.4 § tulisi rajata koskemaan pelkästään ennakkoilmoittautumisia).

   Muut valiokunnan kuulemat asiantuntijat joko nimenomaisesti vastustavat edellä mainittua WWF:n ja Pörssisäätiön muutosehdotusta tai hyväksyvät hallituksen esityksen tältä osin.

   Arvio ja ehdotus: Väliaikaisten lakien aikana on kaikkien osakeyhtiöiden yhtiökokouskäytännössä yleistynyt mahdollisuus käyttää puheoikeutta myös kirjallisesti kokouksen aikana, mikä on mahdollista myös voimassa olevan OYL:n perusteella. Vuosina 2021-2022 on järjestetty vain kolme pörssiyhtiön yhtiökokousta, joissa osakkaat ovat voineet käyttää oikeuksiaan

etänä kokouksen aikana ja näissäkin kokouksissa puheoikeutta saattoi käyttää vain kirjallisesti. Tiedossa ei ole ongelmia edellä mainitun, voimassa olevan OYL:n ja väliaikaisten lakien mukaisen käytännön osalta. Käytännössä pörssiyhtiöissä täydet osakkaan oikeudet kokouksen aikana sisältävän etäosallistumisoikeudet tarjoamista rajoittaa mm. ulkomaisten osakkaiden tunnistaminen kokouksen aikaisen puheoikeuden mahdollistamiseksi tarvittavalla tavalla ja kokouskieltä koskevat vaatimukset ja käytännöt. Keskimäärin pörssiyhtiöiden osakkeista on noin 40% ulkomaalaisomistuksessa. Näihin esteisiin ei voida vaikuttaa tällä hallituksen esityksellä.

On syy olettaa, että etäosallistumismahdollisuuden tarjonneissa muissa, listaamattomissa osakeyhtiöissäkin on tavallista, että etäosallistuja voi yleensä käyttää puheoikeuttaan kokouksen aikana suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvio perustuu siihen, että hallituksen esityksen kattamien muiden yhteisömuotojen osalta tehtyjen selvitysten mukaan etäosallistuminen järjestetään pääsääntöisesti tällaisen osallistumismahdollisuuden tarjoavalla yleisesti käytössä olevalla verkkokokoussovelluksella, kun yhteisöllä on kokonaan tai lähes kokonaan kotimainen osakas- tai jäsenkunta ja osallistujat on helppo tunnistaa yhteisön tarpeiden mukaisella varmuuden tasolla.

OYLE:ssa ehdotetaan kaikkien osakkaiden valmiuksien huomioon ottamiseksi, että hybridi- ja etäkokouksiin etäosallistuvan on voitava käyttää puheoikeuttaan ainakin suullisesti. Tämän lisäksi yhtiöiden on edelleen voitava olla mahdollista tarjota mahdollisuutta puheoikeuden käyttämiseen kirjallisesti myös kokouksen aikana. Tiettävästi kirjallista puheoikeuden käyttämistä suosivat erityisesti nuoremmat, pikaviestipalveluiden käyttöön tottuneemmat.

OYLE 5:16.6 §:ssä säädetään voimassa olevaa lakia vastaavasti, että kokouskutsusta on käytävä ilmi osakkaan oikeuksien käyttämisen mahdolliset rajoitukset. Osallistumiskeinojen esittelyn selkeyteen on kiinnitetty huomiota lakiesityksen säännöskohtaisissa perusteluissa seuraavasti (s. 89 ja 90):”Jos kokouksessa on käytössä täysimääräisen osallistumisen lisäksi 4 momentissa tarkoitettu lisäkeino etäosallistumiseen, kutsusta on käytävä selvästi ilmi myös se, miten osakas voi osallistua täysimääräisin oikeuksin yhtiökokoukseen. Vaatimuksen voi täyttää esimerkiksi mainitsemalla, että kokouspaikalla/hybridikokouksessa osallistumisen lisäksi osakkeenomistajat voivat ennakkoäänestää asialistan kaikissa asioissa taikka tietyn asiakohdan tai tiettyjen asiakohtien asioissa. Etäosallistumismahdollisuuksien esittämisessä on olennaista selkeä esitystapa, OYL:n säännösten sanamuodon toistaminen ei ole välttämä-

töntä. Hyvän yhtiökokoustavan ohjeilla ja asiakirjamalleilla voidaan parhaiten kehittää ja yhdenmukaistaa käytäntöä yhtiöiden ja osakkaiden kannalta tarpeellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.”

Ehdotuksen valmistelun yhteydessä ei ole tullut tietoon tapauksia, joissa osakkaat olisivat kokouskutsun tietojen perusteella erehtyneet yhtiön tarjoaman etäosallistumismahdollisuuden sisällöstä Pörssisäätiön ja WWF:n mainitsemalla tavalla. Eikä ole muutenkaan ilmennyt tarvetta ”selvän rajan” vetämiseen ennakko-osallistumisen ja etäosallistumisen välille näiden lausunnonantajien ehdottamalla tavalla. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta**.

7) Lisäksi **Pörssisäätiö ja WWF** ehdottavat OYLE 5:16.6 momentin muuttamista siten, että kutsussa mainittava oikeuksien rajoitus voisi koskea vain osakkaan puhevaltaa.

Arvio ja ehdotus: Ehdotus ei ota huomioon kaikkia OYLE 5:16.4 §:ssä sallittuja osallistumisoikeuden rajoituksia, jotka voivat koskea myös äänioikeuden käyttämistä. Vaikka ilman äänioikeutta kokousta seuraavaa ja keskusteluun osallistuvaa ei pidetäkään kokoukseen osallistujana esimerkiksi päätösvaatimuksia sovellettaessa, on edelleen tarpeen edellyttää, että kokouskutsussa on mainittava kaikista osakkaan oikeuksien rajoituksista. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta**.

8) **Pörssisäätiö** ehdottaa lisäksi OYLE 5:25a §:n muuttamista siten, että OYL 5:16.2:n mukaisissa etäkokouksissa OYL 5:25a:ta voidaan soveltaa vain, jos etäosallistujalla on ollut mahdollisuus esittää puheenvuoronsa etänä suullisesti. Pörssisäätiön näkemyksen mukaan osakkeenomistajille tulee tarjota mahdollisuus itse valita osallistumismuotonsa yhtiökokouksiin. Pörssisäätiön näkemyksen mukaan osakeyhtiölain tulee etäosallistumisen osalta olla teknologianeutraali, eikä etenkään niin kutsutuissa hybridikokouksissa ole tarpeen lainsäädännöllä rajata puheoikeuden käyttöä yhteen teknologiseen ratkaisuun. Reaaliaikaisesti kokoukseen etäosallistuvalla osakkeenomistajalla tulee olla aina käytössään täysimääräiset osakeyhtiölain mukaiset osakkeenomistajaoikeudet, jotka vastaavat fyysisesti kokoukseen osallistuvan osakkeenomistajan käytössä olevia osakeyhtiölain mukaisia oikeuksia.

Arvio ja ehdotus: OYLE:n mukaan OYLE 5:25 §:n säännökset koskevat vain puheoikeuden käyttämistä kirjallisesti. Lausunnonantajan muutosehdotuksella voisi nähdä olevan merkitystä, jos hybridikokouksen järjestävän yhtiön olisi pakko aina tarjota etäosallistujille puheoikeuden käyttämiseen sekä suullinen että kirjallinen vaihtoehto. Osakkaan valittavissa olevien, pakolli-

sesti tarjottavien etäosallistumisvaihtojen lisääminen ei ole omiaan lisäämään yhtiöiden halukkuutta hybridikokousten järjestämiseen vapaaehtoisesti. Pikemminkin on syytä olettaa, että etäosallistumista koskevien pakottavien vaatimusten lisääminen tarjoaa etäosallistumista eri syistä vastustaville tilaisuuden vedota lisääntyvään hallinnolliseen taakkaan jne. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotusta**.

9) **Vahtera** ehdottaa OYLE 5:7.3 §:ään nimenomaista säännöstä myös siitä, että kokouspaikalla osallistuvaksi ilmoittautuneen oikeutta vaihtaa etäosallistujaksi rajoitettaisiin vastaavasti kuin ehdotuksessa rajoitetaan etäosallistujaksi ilmoittautuneen mahdollisuutta osallistua kokouspaikalla. Vahtera ehdottaa vastaa muutosta myös asunto-osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain osalta.

   Arvio ja ehdotus: Käytännössä paikalla osallistumisen vaihtaminen etäosallistujaksi voi kokouksen järjestävän yhteisön kannalta olennaisesti helpompaa eikä edellytä merkittäviä kustannuksia aiheuttavaa varautumista, koska etäosallistumistunnusten lähettämisestä yksittäisille osakkaille ei aiheudu vastaavia kustannuksia kuin koko osakaskunnan kattavista kokoustila- ym. varauksista. Käytännössä osakkaille voi tulla ilmoittautumisajakohdan jälkeen sellaisia odottamattomia esteitä, joiden vuoksi osallistumaan halukkaalla ei esimerkiksi ole aikaa tai kulkuvälineitä kokousmatkoihin. Näistä syitä on tarkoituksenmukaista säilyttää esityksessä valittu ratkaisu, jossa paikalla osallistujasta etäosallistujaksi vaihtamista rajoittavat vain yhtiökohtaiset käytännön syytä, joihin viitataan Vahterankin siteeraamissa hallituksen esityksen perusteluissa. **Ei tarvetta muuttaa lakiehdotuksia.**

10) **Vahtera** ehdottaa OYLE:n muuttamista siten, että hybridikokousten järjestämisvelvollisuutta koskevaan yhtiöjärjestyksen muutosta koskevasta pääsäännöstä poikkeavasta päätösvaatimuksesta (enemmistöpäätös määräenemmistöpäätöksen sijasta) säädettäisiin OYL 5:30 §:ssä OYLE 5:27.5 §:n sijasta. Vahtera ehdottaa vastaavaa muutosta myös OKLE:n ja AOYLE:n osalta.

    Arvio ja ehdotus: OYL 5:27 §:ssä säädetään yhtiöjärjestyksen muuttamiseen sovellettavien päätösvaatimusten sisällöstä. OYL 5:30 §:ssä säädetään yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättävästä yhtiön elimestä (yhtiökokous), yhtiöjärjestyksen muutoksen rekisteröinnistä ja muutoksen oikeusvaikutuksista ja lisäksi viitataan OYL 5:27 §:stä ilmeneviin enemmistövaatimuksiin. Samaa systematiikkaa noudatetaan AOYL:ssa ja OKL:ssa. Poikkeussäännöksen si-

joittaminen määräenemmistösääntelyn yhteyteen helpottaa lakien lukemista, kun kaikki yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttamiseen sovellettavat enemmistövaatimukset ovat samassa pykälässä**. Ei tarvetta muuttaa lakiehdotuksia.**

11) **Valiokunnan kuulemisessa** keskusteltiin etäyhteyden häiriön vaikutuksesta etäosallistujaksi ilmoittautuneen osallistumisoikeuteen. **Valiokunnan mietinnön perusteluissa voi selvyyden vuoksi todeta, että OYLE 5:7.3 §:ssä, AOYLE 6:7.3 §:ssä ja OKLE 5:7.3 §:ssä tarkoitettu kokouspaikalla osallistumisen rajoitus ei koske tilanteita, joissa etäosallistujaksi ilmoittautunut osakas tai jäsen ei käytännössä voi osallistua kokoukseen etäyhteyden häiriön vuoksi.** Tällaisena häiriönä ei pidetä sitä, että etäyhteyteen käytettävä osakkaan tai jäsenen laitteisto, ohjelmat tai tietoliikenneyhteys poikkeaa kokouskutsusta ilmenevistä vaatimuksista. Näin muotoiltuna etäosallistujaksi ilmoittautunut voi tulla kokouspaikalle, jos etäyhteyden häiriö johtuu yhtiön vastuulla olevasta seikasta tai esimerkiksi tietoliikenneyhteyksien häirinnästä. **Ei ole tarvetta muuttaa lakiehdotuksia**.

12) **Valiokunnan kuulemisessa** kannatusta sai AOYLE 6:7.3 §:n muuttaminen siten, että etäosallistujaksi ilmoittautuneen oikeutta muuttaa mieltään paikalla osallistujaksi voitaisiin kokouskutsussa rajoittaa vain asunto-osakeyhtiöissä, joissa on vähintään 30 osakehuoneistoa. Tällaista rajausta puoltaisi se, että osassa pienemmistä asunto-osakeyhtiöistä ei ole ammatti-isännöitsijää, mikä käytännössä voi vaikuttaa yhtiökokouksessa päätettävien asioiden valmisteluun siten, että paikalla osallistuminen on tarpeen ainakin osalle osakkaista tehokkaan vaikuttamismahdollisuuden varmistamiseksi. Lisäksi alle 30 osakehuoneiston yhtiössä koko osakaskunnan osallistumiseen riittää pienempikin tilavaraus. Toisaalta suurimmassa osassa 11-30 osakehuoneiston yhtiöistäkin on ammatti-isännöitsijä ja päätettävien asioiden vaativuus ei yleensä riipu osakehuoneistojen lukumäärästä. AOYLE:n säännösehdotusta kannatettiin yleisesti lausuntokierroksella ja valiokunnan keskustelua vastaavaa rajaustarvetta ei esitetty. Yhtiön osakehuoneistojen lukumäärään perustuva soveltamisedellytys voi olla vaikeasti ennakoitavissa ja muistettavissa oleva ehto sekä kokouksen järjestäjille että osallistumistapaansa harkitseville osakkaille. **Oikeusministeriö ei vastusta AOYLE 5:7.3 §:n muuttamista siten, että se koskisi vain asunto-osakeyhtiötä, jossa on vähintään 30 osakehuoneistoa**.

13) **Voimaantulo ja siirtymäsäännöksen tarve**. Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan 1.7.2022, kun esityksessä tarkoitettujen yhteisöjen etäkokouksia koskevan väliaikaisen lain voimassaolo on päättynyt 30.6.2022.

Ehdotus: Jos valiokunnan mietintö annetaan viimeistään kesäkuun alussa, kokousten saumatonta järjestämistä ja uusien lakien tarjoamien mahdollisuuksien välitöntä hyödyntämistä heinäkuussa edistää väliaikaisia lakeja vastaavan siirtymäsäännöksen lisääminen 1-4 lakiin: ”**Tätä lakia sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu tämän lain mukaisena ja joka pidetään tämän lain voimassa ollessa**.”